

Олн-дунд диг-дара бэрлгын— ämtнэ цугтаннь төр

Мана Советск орн-нутгин олн-ämtнэ бээдл-джиргэл, теднэ зань-авъяс капиталистическ орн-нутгудин олн-ämtнэ бээдл-джиргэлэс, зань-авъясас үндсэрин оньгдан. Баячудин хамг му авъясмудла ноолдсна ашд мана äмтсин олна хэлэцнэ оньгдардж ясрв. Төрски орн-нутгин сá хээлгын—советск күүнэ äрүн кергнэ болджана. Советск улс äрүн-чик, күүнэ күч-көлсиг икär күндлнэ.

Мана орн-нутгин кесг сай улс эн äрүн даалгьвран сáанär күңцэхэнэ. Болв мана советск ниич өрк-бүлд буру йовдлмуд гаргьхадг улс ода чигн бас харгьцхана. Тиим улс мана тангьгчд чигн бээцхэнэ. Советск улсин төвшүн бээдл эвдцхэдг, буру-бусхл, äлэ-зершг гаргьдг йовдлмуд эдүнэ тускиг медүлцхэнэ.

Элст балгьсна 2-ч номертá тосхлтин управленд давсн джил олн-ämtнэ төвшүн бээдл эвдсндэн 26 күн заргьла харгьулгдв. Автотранспорти конторин көдлэчир дунд äрк уугьад, äлэ-зершг йовдл гаргьад йовдг улс бас бээцхэнэ. Эдү мет йовдлмуд наадк организацсин зармсär чигн гарцхана.

Тер төлэд олн-ämtнэ диг-дара бэрлгнэ төлэ ноолдлгьнла залгьу төрт

өргн олн-ämtнэ оньг тусна. Эднлэ залгьу сүл цагт партийн боли советск организац заргьин, прокурорск органсин боли милицин көдлмшт оньган икär өгцхэдг болв.

Олн-ämtнэ диг-дара төвшүн бээлгь эвдцхэдг улсела милицин көдлэчир үнн седьлэн тэвдж, сáанär ноолддж йовцхана. Болв, эн зуг ганцхн милицин кех көдлмшт гидж тоолхла хаджгьр болхмн.

Өргн олн-ämt орлцулл уга, зуг ганцхн административн халхар, хоцрсн хэлэцлэ ноолддж болшго гидж мана партин ХХ-ч хург заасмн. Тер төлэд, чик ухата, чик седьлтэ советск улс, олна диг-дара эвдцхэдг, äлэ-зершг гаргьдг улсиг нуудж дарх, тедниг харсх зөв уга, тиим улсин өмнэс олна хэлэц зөрлүлх зөвтá. Болв, өмнэн тэвсн äрүн кергэн күңцэхдн мана олн-ämtнэ милицд эн халхарн доньгэн сáанär күргдженэ гидж келдэ болшго.

Олн-ämtнэ диг-дара эвдг, буру-бусхл, äлэ-зершг гаргьсн улсин үүлн-иг шиндлхлэ, икнкдэн äрк уусн, сокту улсин йовдлмуд болдж гарна. Тиигдг болв чигн, äрк уулгьнла бидн йир муугьар ноолднавдн. Улгүрнэ,

олн-ämtнэ хот уудг герт äрк худх зөв уга, тер бийн мана хот уудг гермүдär цугтадн äрк уулдна. Олна хот-хоолин зäрм көдлэчир äрк уулгьнла ноолдх бээтхэ, хэрнэ нам, «ору» икär орулхин төлэд, äркиг икär худх эв-аргьинь хээцхэнэ. Тиим йовдлмуд Элст балгьсна, Янжулин боли нань чигн селэдин хот уудг гермүдär гарцхана. Олна хот-хоолин тиим көдлэчирлэ бас ноолдх кергтá.

Äрк уудг, äлэ-азд йовдл гаргьдг улсела аврлг угагьар ноолдх кергтá. Олн дунд диг-дара бэрлгын күн болгьна эрки даалгьврнэ болх зөвтá.

Үүл гаргьсн улсиг эс засглхла тер хөргдш уга юмн, тер төлэд, олна диг-дара эвдг улсела чангьг ноолда бүрдэдж, үүл гаргьсн күн болгьниг засгдлжх кергтá.

Олна диг-дара хадгьлхн төлэ ноолданд, баахн äлэ-зершг йовдл гаргьсн гражданмудин даалгьврнн тускар РСФСР-н Деед Советин Президиумин 1956 джил гаргьсн Указ ик нилчэн күргх зөвтá. Äлэ-зершг йовдлмуд гаргьлгын эн Указ гарсна хөөн зөвär багьвр.

Эн Указ күңцэхлэрн, олн-ämtнэ заргьс боли милиц дуту-дунд йовдлмуд гаргьцхадиг бас темдлх кергтá. Улгүрнэ, К. М. Абеевин баахн äлэ-зершг йовдл гаргьсн үүлиг Элст балгьсна милиц бүкл 8 хонгт,

А. Хазыковин үүлиг — 7 хонгин туршарт диглдж белде.

Олн-ämtнэ заргьс чигн тиим үүл гаргьсн улсиг дарунь хэлэдж, таслл уга унджарулад бээдг йовдл бээцхэнэ.

РСФСР-н Уголовн Кодексин 74-ч статьягьар гемнлгх улсиг баахн äлэ-зершг йовдл гаргьсн үүл гидж заргьла харгьулдг йовдлмуд чигн гарна. Улгүрнэ, даньгин äрк уучкад, өрк-бүлэн боли хоша баасн улсан äлгьтэд, гер дотрк өлг-эд, аагь-сав хамхчад, азд үгмүд келэд йовсн Сидоров гидг күүг баахн äлэ-зершг йовдл гаргьсн күн гидж засгла харгьулдг. Иим йовдлмудиг үзэ-медэ бээдг, олн-ämtнэ зäрм заргьс тагчг бээцхэнэ, терүгärн äлэ-азд йовдлмудла ноолдх закаг сулхна.

Дотр-дундин керг-төрин орган баахн äлэ-зершг йовдлмуд гаргьад, засгла харгьад, түүрмд суулгьгдсн улсиг гаргьдг, олд туста хар көдлмш келгүлхш, тер учрар эдн РСФСР-н Деед Советин Президиумин Указиг күңцэджэхш.

Баахн äлэ-зершг гаргьсн улсин даалгьврнн туск Указиг күңцэхнн төлэ ноолданд милицд донь болгьна бригадсин члед нөкд болсн дээр, олн-ämtнэ цугтан нөкд болцхх зөвтá.

Хуучна үлдл му авъясмудла даньгин ноолдлгьн, олн-ämtнд коммунистическ сургьмдг өлгьгн, олн-ämtнэ диг-дара харлгын — партийн, комсомольск, профсоюзн органсин боли цуг олна эрки төрнэ болджана.

КПСС-н балгьсна боли райодин комитетс, балгьсна боли райодин күңцэгч комитетс дотр-дундин керг-төрин учрежденьсин көдлмшиг шүүдг хэлэдж, гардвран чангьгцацхх зөвтá, олн-ämtнэ диг-дара, төвшүн бээлгь хархдн тедн донь-тусан күргджэх кергтá. Олн-ämtнэ диг-дара хадгьлхн төлэ ноолданд комсомольск боли нань чигн олна организацсин седвэриг цуг чидлэрн доньнх кергтá. Äлэ-азд йовдл гаргьдг улсиг олн-ämtнэ делгү гээлдж, тедн дурге болгьхмн.

Äлэ-азд йовдлмудла ноолдлгьн — цуг олн-ämtнэ керг.

С. НАДБИТОВ,

КПСС-н тангьгчин комитетин административн, гүүлгэнэ боли

финансин органсин отделин заведующ.